

■ Сацыяльная кансультацыя

ПЕНСІЯ ПА ЎЗРОСЦЕ: УСЁ АБ ТЫМ, ЯК ЯНА НАЛІЧВАЕЦЦА

Час ляціць хутка. Здаецца, толькі ўчора быў маладым спецыялістам, а сёння ўжо ловіш сябе на думцы, што да заслужанага адпачынку рукой падаць. У сувязі са шматлікімі лістамі ў рэдакцыю, у якіх чытачы просяць патлумачыць, як на сённяшні дзень налічваецца пенсія па ўзросце, мы звярнуліся ў Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі. Аб некаторых момантах, звязаных з яе налічэннем, а таксама нюансах, ад якіх залежыць памер пенсіі, нам расказала начальнік упраўлення арганізацыі пенсійнага забеспячэння галоўнага ўпраўлення пенсійнага забеспячэння Алена ДРОНАВА.

Калі з'яўляецца права на працоўную пенсію?

Пенсія па ўзросце на агульных падставах прызначаецца пры дасягненні ўзросту мужчынамі 60 гадоў, жанчынамі — 55 і пры наяўнасці стажу працы, не меншага за 25/20 гадоў (адпаведна ў мужчын і жанчын).

Парадак прызначэння і разліку памеру пенсій рэгулюецца Законам Рэспублікі Беларусь ад 17 красавіка 1992 г. №1596-ХІІ «Аб пенсійным забеспячэнні» і Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 8 снежня 2014 года №570 «Аб удасканаленні пенсійнага забеспячэння».

Таксама на сённяшні дзень абавязковай умовай для прызначэння працоўнай пенсіі па ўзросце з'яўляецца наяўнасць стажу працы з выплатай страхавых унёскаў, не менш за 15 гадоў 6 месяцаў як для мужчын, так і для жанчын. У такі стаж для вызначэння права на працоўную пенсію па ўзросце, акрамя працы на тэрыторыі Беларусі, уключаецца час працы ў перыяд СССР, а таксама на тэрыторыі дзяржаў, з якімі Рэспублікай Беларусь заключаны дагаворы ў галіне сацыяльнага (пенсійнага) забеспячэння пры ўмове выплаты абавязковых страхавых унёскаў у пенсійныя фонды гэтых дзяржаў.

У страхавы стаж не ўключаецца час водпуску па доглядзе дзіцяці да 3 гадоў, атрыманне адукацыі на дзённай форме навучання, ваенная служба. Таксама не ўключаюцца перыяды, калі чалавек атрымліваў дапамогу па беспрацоўі. Гэта значыць, у разлік бярэцца так званы чысты працоўны стаж з выплатай страхавых унёскаў.

Хто рыхтуе дакументы для прызначэння пенсіі?

Аб падрыхтоўцы дакументаў, якія пацвярджаюць стаж працы і зарплату, неабходна паклапаціцца загадзя, паколькі гэта можа заняць пэўны час.

Падрыхтоўкай дакументаў для прызначэння пенсіі працуючым грамадзянам займаецца кадравая служба або прадстаўнік прадпрыемства, арганізацыі, у якой працуе чалавек.

Непрацуючыя грамадзяне абавязаны займацца зборам дакументаў самі. Пры неабходнасці яны могуць звярнуцца па садзейнічанне ў запатрабаванні неабходных дакументаў у органы па працы, занятасці і сацыяльнай абароне па месцы жыхарства.

Ад чаго залежыць памер пенсіі?

Памер пенсіі па ўзросце залежыць ад працягласці стажу працы і заробатнай платы, якую чалавек атрымліваў да выхаду на пенсію. Пенсіі па ўзросце прызначаюцца ў памеры 55 працэнтаў ад індывідуальнага заробку чалавека, прынятага для вылічэння пенсіі. За кожны поўны год стажу работы звыш 20/25 гадоў жанчынам і муж-

чынам адпаведна пенсія павялічваецца на 1% заробку, але не менш чым на 1% мінімальнай пенсіі па ўзросце. У кожнага пенсіянера цана аднаго года стажу працы свая ў залежнасці ад велічыні індывідуальнага каэфіцыента заробку, з улікам якога яму вылічаецца пенсія.

Зараз пенсія вылічаецца з адкарэктэраванага фактычнага заробку за апошнія 21 год запар стажу працы. Пачынаючы з 1 студзеня 2016 года названы 21-гадовы перыяд штогод будзе павялічвацца на 1 год.

Што рабіць, калі ў працоўнай дзейнасці былі перапынкі? Паводле слоў спецыяліста, гэта не мае ніякага значэння для налічэння пенсіі. Справа ў тым, што перапынкі ў працоўнай дзейнасці не ўключаюцца ў працоўны стаж. Такі перыяд не з'яўляецца каляндарным, у яго ўключаюцца толькі перыяды стажу працы.

У выпадку ўключэння ў агульны працоўны стаж іншых перыядаў (вучоба, догляд дзіцяці, атрыманне дапамогі па беспрацоўі і інш.) у якасці фактычнага заробку ў разлік прымаецца 40% сярэдняй заробатнай платы работнікаў у рэспубліцы за адпаведныя месяцы.

У лістападзе 2015 года сярэдні памер пенсіі па ўзросце склаў 2 млн 897 тысяч рублёў.

Як адзначаюць у Мінпрацы і сацабароны, гэта ў 2,4 раза вышэй за бюджэт пражытачнага мінімуму пенсіянера (БПМ пенсіянера зараз роўны 1 млн 196 тысячам рублёў).

Наша даведка: што такое індывідуальны каэфіцыент заробку

Індывідуальны каэфіцыент заробку з'яўляецца адлюстраваннем узроўню заробку канкрэтнай асобы: у якіх суадносінах знаходзіцца велічыня фактычнай зарплаты кожнага работніка і велічыня сярэдняй зарплаты работнікаў у рэспубліцы ў адпаведных месяцах. Ён вызначаецца вынікам дзялення

фактычнага заробку асобы, якая звярнулася па пенсію, за кожны месяц з выбранага для разліку пенсіі перыяду на сярэднюю заробатную плату работнікаў у рэспубліцы за тыя ж месяцы. Звесткі аб фактычным заробку бяруцца з даведкі аб заробку, прадастаўленай для вылічэння пенсіі. Індывідуальны каэфіцыент дапамагае прывесці мінулы заробак да сучаснага ўзроўню (гэта значыць, атрымаць адкарэктэраваны заробак для вылічэння памеру пенсіі).

Карэктроўка ажыццяўляецца памнажэннем сярэдняй заробатнай платы работнікаў у рэспубліцы, якая прымяняецца пры пераразліку працоўных пенсій, на індывідуальны каэфіцыент заробку.

Для вылічэння памеру пенсій заробак, не вышэйшы за 130% сярэдняй зарплаты работнікаў у рэспубліцы, якая прымяняецца для карэктроўкі фактычнага заробку пенсіянера, у межах 10% названай велічыні ўлічваецца цалкам, а ў межах кожных наступных 10% — адпаведна ў памеры 90, 80, 70, 60, 50, 40, 30, 20 і 10%. Заробак у межах ад 130 да 400% сярэдняй заробатнай платы работнікаў у рэспубліцы ўлічваецца ў памеры 10%.

Як можна павялічыць сваю пенсію?

Заканадаўствам прадугледжана магчымасць павелічэння пенсіі па ўзросце праз працяг працы пасля набыцця права на гэтую пенсію: па-першае, у выпадку звяроту па яе прызначэнне пазней дасягнення агульнаўстаноўленага пенсійнага ўзросту або, па-другое, у выпадку афіцыйнай адмовы ад атрымання ўжо прызначанай пенсіі.

Так, за першы поўны год працы без атрымання пенсіі яна будзе павялічана на 6% заробку, які прымаецца для яе вылічэння, за другі — на 8%, за трэці — на 10%, за чацвёрты — на 12%, за пяты і кожны наступны год — на 14%. Калі праца без атрымання пенсіі працягваецца менш за поўны год, то павелічэнне пенсіі за кожны поўны год два месяцы

такой працы складае 1% заробку. Пры гэтым пенсія максімальным памерам (75% заробку) не абмяжоўваецца.

У выніку за 5 гадоў працы без атрымання пенсіі яе памер павялічыцца ў 1,7 — 2 разы.

Навінкі апошняга часу: павышэнне пенсіі асобам з доўгім працоўным стажам

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 8 снежня 2014 года №570 «Аб удасканаленні пенсійнага забеспячэння» прадугледжаны комплекс мер, накіраваных на павышэнне пенсіі асобам з доўгім стажам працы. Павышэнне пенсіі ажыццяўляецца паэтапна. Так, з 1 студзеня 2015 года для асоб, якія дасягнулі агульнаўстаноўленага пенсійнага ўзросту, павялічана мінімальнае цана аднаго года стажу работы звыш 35 гадоў у мужчын і 30 гадоў у жанчын да 0,7% сярэдняй заробатнай платы работнікаў у рэспубліцы, што прымяняецца для карэктроўкі фактычнага заробку пенсіянера. З верасня 2015 года гэта — не менш за 41,5 тысячы рублёў.

З 1 студзеня 2016 года за кожны поўны год стажу работы звыш 40 гадоў па 45 гадоў уключна ў мужчын і звыш 35 гадоў па 40 гадоў уключна ў жанчын пенсіі дадаткова павялічваецца на 0,1; 0,2; 0,3; 0,4; 0,5% сярэдняй заробатнай платы работнікаў у рэспубліцы, што прымяняецца для карэктроўкі фактычнага заробку пенсіянера.

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 16 студзеня 2012 года №35 «Аб павышэнні пенсіі» прадугледжана мэтавая даплата атрымальнікам пенсій у органах па працы, занятасці і сацыяльнай абароне, якія дасягнулі ўзросту 75 і 80 гадоў і не працуюць зараз, на 75 і 100% мінімальнай пенсіі па ўзросце адпаведна.

Што яшчэ новага чакаецца з 2016 года?

Мужчынам са стажам працы 36 гадоў і жанчынам са стажам 31 год пры вылічэнні працоўнай пенсіі будзе ўлічвацца заробак у памеры да 5-кратнай сярэдняй заробатнай платы работнікаў у рэспубліцы (сёння лімітавая велічыня заробатнай платы для вылічэння пенсіі складае 4 сярэднія заробатныя платы, што адпавядае індывідуальнаму каэфіцыенту заробку пенсіянера 4,0).

Таксама з 1 студзеня 2016 года стаж працы з выплатай страхавых узносаў павысіўся да 15 гадоў 6 месяцаў для набыцця права на працоўную пенсію па ўзросце, а пачынаючы з 1 студзеня 2017 года — будзе павышацца штогод на 6 месяцаў да дасягнення 20 гадоў.

Святлана БУСЬКО,
busko@viazda.by

Некалькі дадатковых найўных пытанняў аб пенсіі

Ці ўключаецца ў стаж для прызначэння пенсіі ваенная служба і вучоба?

Ваенная служба ўключаецца ў агульны стаж, але не ў страхавы. Таксама ў агульны стаж, але не ў страхавы ўключаюцца перыяды атрымання на дзённай форме прафесійна-тэхнічнай, сярэдняй спецыяльнай, вышэйшай і паслявузаўскай адукацыі, адукацыйнай праграмы перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў, адукацыйнай праграмы перападрыхтоўкі рабочых (служачых), прафесійнай падрыхтоўкі рабочых (служачых), навучальных курсаў па накіраванні ўпраўленняў (аддзелаў) па працы, занятасці і сацыяльнай абароне, праходжання падрыхтоўкі ў клінічнай ардынатуры.

Ці ўключаецца ў стаж і заробак для прызначэння пенсіі работа па сумяшчальніцтве?

У агульны стаж для прызначэння пенсіі перыяды работы па сумяшчальніцтве не ўключаюцца, калі каляндарна супадаюць з перыядамі працы па асноўным месцы.

У заробак для вылічэння пенсіі ўключаюцца выплаты ўсіх відаў, у тым ліку за працу па сумяшчальніцтве, на якія, згодна з заканадаўствам, налічваліся і з якіх выплачваліся абавязковыя страхавыя ўнёскі.

Ці залічваецца ў агульны працоўны стаж праца па грамадзянска-прававых дагаворах?

Так, залічваецца, але толькі пры ўмове выплаты абавязковых страхавых унёскаў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства працы і сацабароны.

Страхавы стаж павінен быць бесперапынным?

Паняцце бесперапыннага стажу ўжо даўно адышло ў нябыт. Так што 15 с паловай «страховых» гадоў можна збіраць на працягу ўсяго жыцця.

Што будзе, калі падышоў пенсійны ўзрост, але чалавек яшчэ не мае ў сваёй працоўнай кніжцы неабходных гадоў страхавога стажу?

Калі пры адсутнасці неабходнага страхавога стажу чалавек звяртаецца па прызначэнне пенсіі, яму можа быць прызначана толькі сацыяльная пенсія па дасягненні ўзросту 60 гадоў (для жанчын) і 65 гадоў (для мужчын). Сёння яе памер складае 50% найбольшай велічыні бюджэту пражытачнага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва за два апошнія кварталы. Працоўная пенсія па ўзросце можа быць прызначана пры ўмове дапрацоўкі страхавога стажу да неабходнай працягласці.